

การพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ
: ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา
Development Strategies for Integrated Tourism through the
concept of “Lampang” where time stands still.

ขวัญนา สุขคร และคณะ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งลำปาง
Khwannapa Sukkorn
Suan Dusit University, Lampang Center

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บริบท ศักยภาพ ความพร้อม ปัญหา ความต้องการ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถามสอบถามพฤติกรรมนักท่องเที่ยว แบบสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 13 อำเภอ แบบสัมภาษณ์ เชิงลึก การจัดประชุมกลุ่ม และประชุมเชิงปฏิบัติการ และวิเคราะห์ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยการจัดประชุมวิพากษ์ ทุกกระบวนการเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน วิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถสรุปเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ: ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา 10 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ปรับระบบการบริหารจัดการ เพื่อไปสู่การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล 2) ปรับรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว 3) สร้างเอกภาพและการบูรณาการในการบริหารจัดการท่องเที่ยว 4) สร้างระบบเครือข่ายท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง 5) ปรับรูปแบบการสนับสนุนการท่องเที่ยวจากภาครัฐ

6) จัดการความรู้ในทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 7) เตรียมความพร้อมในส่วนของบุคลากรทางการท่องเที่ยว 8) สร้างความมั่นคงในเชิงคุณค่าและมูลค่าทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกมิติ 9) ส่งเสริมกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงธุรกิจที่เกี่ยวข้อง 10) เชื่อมโยงเครือข่าย ระดับชุมชน ระดับชาติ และนานาชาติ

คำสำคัญ : การพัฒนายุทธศาสตร์ การพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ แนวคิดลำปาง เมืองที่ไม่หม่นตามกาลเวลา

Abstract

The objectives of the research are to analyze potential, readiness, and problems; to study tourist's trends, analyze internal and external factors involving the management of tourism in Lampang province. In addition, this study also presents the strategies for development of integrated tourism corresponded to be the concept of "Lampang where time stands still" This quality research and Quantitative research. The applied tools which would be used for compiling information are consisted of questionaired, surveys of potential tourist attractions in the 13 districts, in-depth interviews, brainstorming workshops, and arranging public forums in parallel with analyses of obtained quality-based and aquantity-based information. In ensuring that all the steps, scope and objectives are met in supporting credibility and accuracy of the obtained findings, detailed analysis and synthesis of information with regards to strategically integrated tourism management development are applied based on the 10 strategies known as "MAUNGKHWAN Model" represent: Strategy 1: M=Manageable Tourism for All, Strategy 2: A=Adopted Tourism resources for Management, Strategy 3: U= Unity and Integration in Tourism Management, Strategy 4: N=Network for Strengthening Tourism , Strategy 5: G=Government Support Restructuring for Tourism, Strategy 6: K=Knowledge Management in Tourism, Strategy 7: Human Resource Development for Tourism, Strategy 8: W=Whole Value Tourism Management, Strategy 9: A=Activities Supporting Tourism for all, Strategy 10: N=Networks Building in Community, National and International Level.

Keywords : Strategy Development, Strategic Tourism Development, Strategy for Integrated Tourism Development, The Concept of Lampang Where Time Stands Still

บทนำ

หนึ่งในนโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2557 ที่มีความโดดเด่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดึงดูดเงิน และสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ของจังหวัดต่าง ๆ มานำเสนอให้น่าสนใจยิ่งขึ้น โดยตั้งเป้าเพื่อกระตุ้นให้เกิดรายได้จากตลาดทั้งไทยและต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 14 นั่นคือการนำเอา 12 เมืองที่มีอัตลักษณ์และความโดดเด่น จากทุกมุมของประเทศไทย มาพัฒนาและจัดรูปแบบประชาสัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นการนำเสนอสัญลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วย 12 จังหวัด ได้แก่ ลำปาง น่าน เพชรบูรณ์ เลย บุรีรัมย์ ราชบุรี สมุทรสงคราม จันทบุรี ตราด ชุมพร ตรัง และนครศรีธรรมราช

จังหวัดในภาคเหนือที่ได้รับการคัดเลือกเป็นหนึ่งใน 12 เมืองต้องห้ามพลาด นั้นมีเพียง 2 จังหวัด เท่านั้น นั่นคือจังหวัดลำปาง และจังหวัดน่าน สำหรับจังหวัดลำปางถือได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีความพร้อม ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม ตลอดจนการดำรงอยู่ทางวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี อังคกเสนห์ จากการประเมินศักยภาพและความพร้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางนั้น มีการพัฒนาภาคการบริการและ การท่องเที่ยวของจังหวัดโดยถือเป็นภารกิจหลัก อีกทั้งยังมุ่งเป้าในการการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมเพื่อเป็นทุนทางการท่องเที่ยวอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญของลำปาง ที่จะส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวในจังหวัด และส่งผลต่อการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของจังหวัดลำปาง โดยจังหวัดลำปางได้รับการพัฒนาในแนวคิดที่ว่า “ลำปาง..เมืองที่ไม่หมุนไปตามกาลเวลา” ซึ่งเป็นลักษณะการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักของแคมเปญนี้คือกลุ่มครอบครัววัยทำงาน ผู้สูงอายุ และเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์หลักอีกประการหนึ่ง ในการกระตุ้นให้คนไทยออกเดินทางท่องเที่ยวไปในภาคต่าง ๆ ตลอดทั้งปี

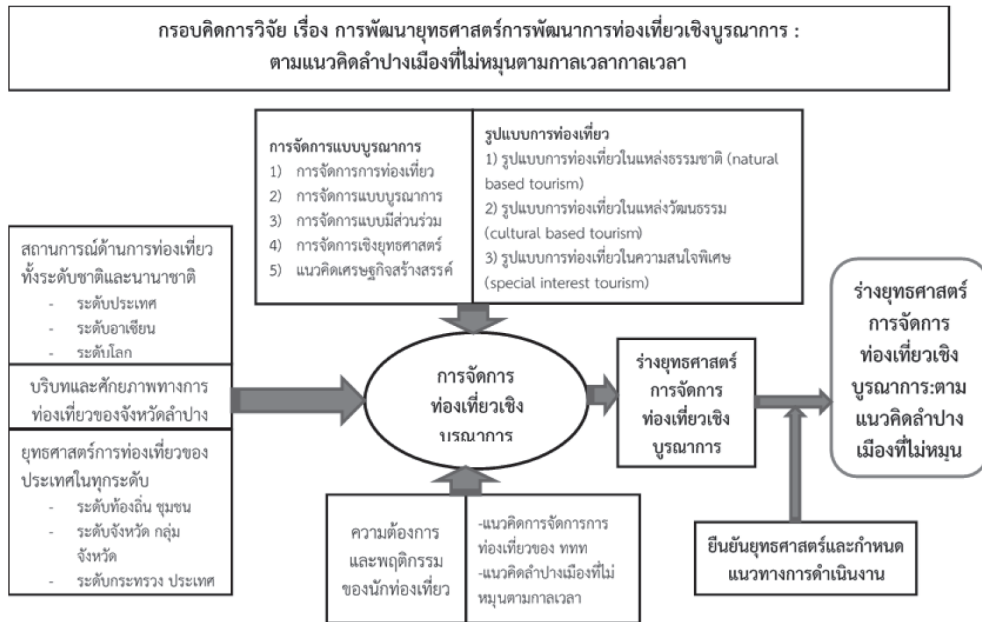
ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองลำปาง ตามแนวคิด “ลำปาง..ไม่หมุนตามกาลเวลา” เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และเป็นไปอย่างยั่งยืน และประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติตามเป้าหมายที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ อีกทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นเป็นเรื่องที่ต้องมีการบูรณาการการพัฒนาบนพื้นฐานของศาสตร์หลากหลายแขนงร่วมกัน และในปัจจุบันแนวคิดทางการท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต ส่งผลให้ทิศทางการพัฒนาและการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงมีการปรับเปลี่ยน เกิดกระแสการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ขานรับความต้องการในการท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างไปจากรูปแบบเดิม อาทิ การท่องเที่ยววิถีชุมชน การท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม ซึ่งปัจจัยที่เอื้อให้เกิดกระแสการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ที่กล่าวไปข้างต้นนั้น คือ วิถีชุมชน วัฒนธรรม การคงอยู่ของอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่มีความต่าง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ อันกลายเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ การจะส่งเสริมและผลักดันให้การท่องเที่ยวลักษณะดังกล่าวเป็นไปอย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องมีการบูรณาการความร่วมมือในการวางแผนเพื่อการบริหารจัดการจากทุกภาคส่วน เพื่อสร้างเครือข่าย

ที่เข้มแข็ง และมีความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการในทิศทางเดียวกัน และมีความยั่งยืน ดังนั้นผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงสนใจศึกษาการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ : ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลาเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางร่วมกันของทุกภาคส่วน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบสมดุลและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์บริบท และกระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพ ความพร้อม ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยว ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา
3. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา
4. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ : ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

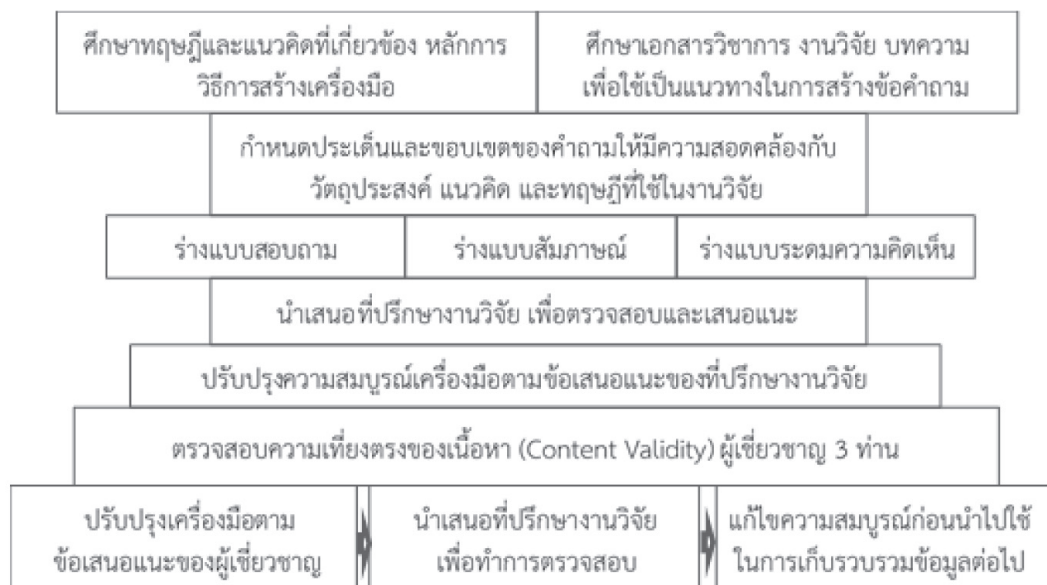
ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้กำหนดประชากร เป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มผู้ประกอบการและสมาคมด้านการท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มบุคลากรภาครัฐ ส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง และกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจ ตัวแทนหอการค้า สื่อมวลชน ภาคประชาชน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านในจังหวัดลำปาง

2. การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และแบบกำหนดประเด็นคำถามในการระดมความคิดเห็น ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คณะผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น สำหรับการศึกษาวิจัยไปทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) การหาความเที่ยงตรง โดยนำเครื่องมือที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญโดยประเมินประเด็นและคำถามในข้อคำถามของแบบสอบถาม ว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยหรือไม่ได้ผลการประเมินจำแนกตามผู้เชี่ยวชาญและการผ่านเกณฑ์การประเมิน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลเชิงลึก ซึ่งได้มาโดยวิธีการจัดประชุม Focus Group จากผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ การสัมภาษณ์ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์ SWOT และกำหนดทิศทางในการพัฒนารวมทั้งนำเสนอยุทธศาสตร์ในภาพรวมของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หม่นตามกาลเวลา และการจัดเวทีวิพากษ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เสนอแนะปรับปรุงแก้ไขข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อความสมบูรณ์ของงานโดยการระดมและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวทุกภาคส่วน

ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) เป็นข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ได้จากการสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดลำปางในด้านต่างๆ เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ในการจัดการการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและตลาดการท่องเที่ยวยุคใหม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความหลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ทั้งโดยการสำรวจพื้นที่จริง แบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยว การสัมภาษณ์เชิงลึก จัดประชุมกลุ่มย่อยระดับอำเภอ ประชุมเชิงปฏิบัติการภาพรวมทั้งจังหวัด และจัดประชุมวิพากษ์ รวมทั้งจัด Focus Group เพื่อรับรองยุทธศาสตร์จากผู้เชี่ยวชาญ กระบวนการสังเคราะห์วิเคราะห์ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยมีกระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของผู้ให้ข้อมูลไว้อย่างครบถ้วนทุกกลุ่ม ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือสามารถอ้างอิงได้

ผลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บริบท กระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ศักยภาพ ความพร้อม ปัญหา ความต้องการ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ : ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการของการวิจัยที่กล่าวไปแล้วข้างต้น สามารถนำเสนอผลการศึกษารวบรวม เป็น 3 ประเด็นหลัก ดังบทสรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา

การวิเคราะห์ศักยภาพ สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของการท่องเที่ยว ด้วยเทคนิค SWOT Analysis เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร และการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ได้ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยผลการของวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของลำปาง ตามแนวคิด “ลำปางเมืองไม่หมุนตามกาลเวลา” (Internal Environment) ซึ่งสามารถจำแนกตามจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) ได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้ จุดแข็งที่สะท้อนจากผลของการวิเคราะห์ ได้แก่ ความหลากหลายความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากต้นทุนทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัด อัตลักษณ์เมืองและวิถีชีวิตของคนเมืองลำปางอันเป็นมนต์เสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยว ความพยายามในการปรับตัวของจังหวัดเพื่อการพัฒนาทางการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ เป็นศูนย์กลางของภาคเหนือในการเดินทางเชื่อมต่อไปยังจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่เอื้อต่อการกำหนดช่องทางในการส่งเสริมพัฒนาทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แม้ว่าจะมีจุดแข็งดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเป็นจุดแข็งที่มีความโดดเด่นและมีความหลากหลายอยู่ในตัวเอง ในขณะเดียวกัน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในยังแสดงจุดอ่อนหลายด้านที่น่าสนใจดังนี้ ด้านการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมทางการตลาดเชิงรุก ด้านความพร้อมและศักยภาพของบุคลากรทางการท่องเที่ยว ด้านการบูรณาการการพัฒนาและการดำเนินการทางการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านการพัฒนาและจัดทำฐานข้อมูลทางการท่องเที่ยว และด้านจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว

1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า โอกาส (Opportunity) ที่สำคัญประกอบด้วย ทิศทางการท่องเที่ยวของโลกกำลังหันเหทิศทางมายังอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแบบ Soft Industry ซึ่งเป็นทิศทางที่ตรงกับศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง การเปิดเสรีประชาคมอาเซียน ทำให้จังหวัดมีโอกาสเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น นำไปสู่การเพิ่มรายได้ของจังหวัด นโยบายในระดับต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนส่งเสริมและสนับสนุนสำคัญต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ นโยบายรัฐบาลที่มุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ นโยบายขับเคลื่อนในระดับกลุ่มจังหวัด (กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน) ที่มีการกำหนดด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญ นโยบายบริหารในระดับจังหวัดและท้องถิ่นที่มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างต่อเนื่อง เมื่อกล่าวถึงการวิเคราะห์อุปสรรค (Threat) พบว่า ยังมีอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอยู่หลายประการ ซึ่งโดยภาพรวมเป็นประเด็นของความไม่มั่นคงทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระดับประเทศ รวมถึงระดับจังหวัดทำให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่สามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างต่อเนื่อง ความไม่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระดับประเทศและระดับโลก ส่งผลให้อำนาจการซื้อของนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มลดลง กระทั่งต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวและการใช้จ่ายเงินในการท่องเที่ยว การเปิดเสรีบริการด้านการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการแข่งขันและช่วงชิงส่วนแบ่งทางการตลาดการท่องเที่ยวอย่างเข้มข้นในบรรดากลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน

ประเด็นที่สอง วิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

2.1 วิเคราะห์ปัญหาของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง จากการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางมีปัญหาในหลายหลายมิติที่แตกต่างกันสามารถสรุปได้ 6 ประเด็นประกอบด้วย 1) ปัญหาการบริหารจัดการในเชิงยุทธศาสตร์ที่การบริหารจัดการเป็นไปในลักษณะแยกส่วน ขาดเอกภาพและการบูรณาการ “ต่างคิด ต่างทำ” 2) ปัญหาในการจัดการความรู้ และพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว 3) ปัญหาระบบการบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 4) ปัญหาการบริหารจัดการด้านประชาสัมพันธ์และมาตรฐานการบริการ 5) ปัญหาการบริหารจัดการในมิติด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม 6) ปัญหาการบริหารจัดการในเชิงคุณค่า และมิติทางวัฒนธรรม

2.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

ปัจจัยที่ส่งผลความสำเร็จในการบริหารจัดการ คือ 1) ความชัดเจนและต่อเนื่องของนโยบายและแผน 2) กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากทุกภาคส่วน 3) ความพร้อมของบุคลากรทั้งในส่วนของภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ 4) ความพร้อมของการบริการ ระบบฐานข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวที่ทันสมัย ประชาสัมพันธ์และการตลาด 5) ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมที่สามารถเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวได้ง่าย ราคาถูก สะดวก ปลอดภัย 6) การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในทุกระดับ

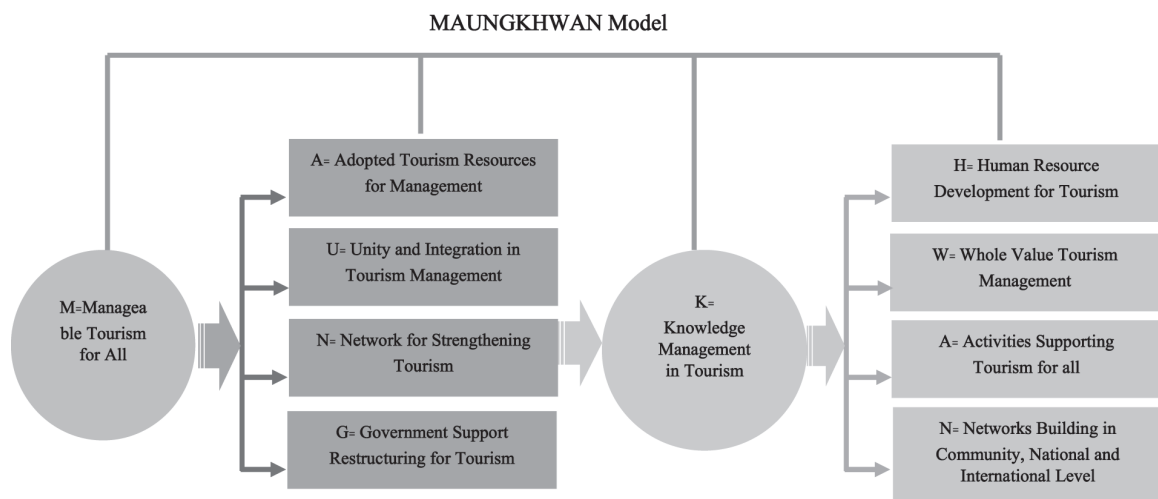
2.3 วิเคราะห์ทิศทางและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

วิเคราะห์ทิศทางและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จัดการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญใน 3 กลุ่มสามารถสรุปผลวิเคราะห์แนวทางพัฒนาดังต่อไปนี้ 1) สร้างตลาดการท่องเที่ยวให้กับคนในท้องถิ่น 2) จัดทำ Master Plan ทางการท่องเที่ยว 3) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 4) ประสานประโยชน์และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง 5) จัดทำระบบฐานข้อมูลกลาง ที่ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน 6) พัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบของการสร้างแพ็คเกจการท่องเที่ยว รวมถึงปฏิทินทางการท่องเที่ยวที่มีเส้นทางที่หลากหลายและตอบโจทย์กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย เพื่อความสามารถในการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว และการเอื้อประโยชน์ทางการท่องเที่ยวในแง่มุมต่าง ๆ 7) พัฒนาคณะประกอบต่าง ๆ ให้มีศักยภาพทางความเข้มแข็งในมาตรฐานที่ควรจะเป็น 8) พัฒนาการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์ และศักยภาพของพื้นที่ พัฒนาการท่องเที่ยวที่ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ระบบนิเวศ) ทรัพยากรทางสังคมและวัฒนธรรม (วิถีชีวิต) ให้คงอยู่ ไม่ถูกทำลายและถูกกลืนจากวัฒนธรรมภายนอกที่เข้าไปในพื้นที่ พัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งไปในเชิงประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง การท่องเที่ยวในเชิงนิเวศกับสุขภาพ โดยดึงศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเด็นที่สาม นำเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ : ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา

การศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ : ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลาได้ดำเนินการตามกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้ครบทุกขั้นตอน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์บริบทศักยภาพ ความพร้อม ปัญหา ความต้องการ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา และนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ : ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา จากการศึกษาพบว่าจังหวัดลำปางเป็นจังหวัดที่มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจน มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีศักยภาพ ทั้งการท่องเที่ยววัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการท่องเที่ยวรูปแบบพิเศษที่หลากหลาย และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในลำปางส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ตั้งใจมาท่องเที่ยวเพื่อซึมซับความเป็นลำปาง และส่วนใหญ่จะมาซ้ำและแต่ละครั้งจะอยู่ 2-3 วัน นักท่องเที่ยวมีความสนใจในการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และจากการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ : ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา ควรจะเน้นการพัฒนาแบบสมดุลเชื่อมโยงทุกมิติให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในเชิงคุณค่าและสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวที่มีขนาดเล็กหลากหลายมีเรื่องราว (story) เน้นคุณภาพและมาตรฐาน ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวชุมชน สร้างแบรนด์อัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ออกแบบหลากหลาย ตอบสนองและตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเพื่อตอบโจทย์ของการพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ **“การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล”** ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ร่วมที่จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ ในการขับเคลื่อนไปนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมร่วมกัน

ดังนั้นในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ: ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา ของจังหวัดลำปางเพื่อนำไปสู่ **“การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล”** ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ที่อยู่เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนพื้นที่ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมผู้วิจัยจึงขอนำเสนอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ : ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลาในรูปของ **MAUNGKHWAN Model**

ภาพที่ 3 โมเดล MAUNGKHWAN นำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ
: ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา

MAUNGKHWAN Model ประกอบด้วย 10 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ปรับระบบการบริหารจัดการ เพื่อไปสู่การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (M: Manageable Tourism for All) ยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (A: Adopted Tourism Resources for Management) ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างเอกภาพและการบูรณาการในการบริหารจัดการท่องเที่ยว (U: Unity and Integration in Tourism Management) ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างระบบเครือข่ายท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง (N: Network for Strengthening Tourism) ยุทธศาสตร์ที่ 5 ปรับรูปแบบการสนับสนุนการท่องเที่ยวจากภาครัฐ (G : Government Support Restructuring for Tourism) ยุทธศาสตร์ที่ 6 จัดการความรู้ในทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (K : Knowledge Management in Tourism) ยุทธศาสตร์ที่ 7 เติบโตความพร้อมในส่วนของบุคลากรทางการท่องเที่ยว (H= Human Resource Development for Tourism) ยุทธศาสตร์ที่ 8 สร้างความมั่นคงในเชิงคุณค่าและมูลค่าทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกมิติ (W: Whole Value Tourism Management) ยุทธศาสตร์ที่ 9 กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงธุรกิจที่เกี่ยวข้อง (A= Activities Supporting Tourism for all) ยุทธศาสตร์ที่ 10 การเชื่อมโยงเครือข่าย ระดับชุมชน ระดับชาติ และนานาชาติ (N= Networks Building in Community, National and International Level

อภิปรายผล

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ : ตามแนวคิดลำปางเมืองไม่หมุนตามกาลเวลา จากการศึกษา พบว่า ควรเชื่อมโยงการพัฒนาทุกมิติและมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ เน้นการท่องเที่ยวขนาดเล็ก (small) บนพื้นฐานของเรื่องราว (story) เน้นคุณภาพและความเป็นมาตรฐาน เน้นอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อนำมาสร้างเป็นตราสัญลักษณ์ (brand) ทางการท่องเที่ยว เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย “การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล” อันเป็นวิสัยทัศน์ร่วมที่จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่การปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเวทีระดมความคิดเห็นและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว จึงได้มา ซึ่งรูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่เรียกว่า MAUNGKHWAN Model ประกอบด้วย รายละเอียดยุทธศาสตร์ 10 ยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัย อันจะเป็นองค์ความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป โดยสามารถอภิปรายผลจากรูปแบบดังกล่าวดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับระบบการบริหารจัดการเพื่อไปสู่การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (M: Manageable Tourism for All) สิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะต้องดำเนินการคือการจะต้องปรับระบบการบริหารจัดการเพื่อไปสู่การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในทุกมิติ ตั้งแต่การปรับยุทธศาสตร์ของจังหวัดในระดับให้สอดคล้องและสนับสนุนทิศทางการพัฒนา ปรับกระบวนทัศน์และบุคลากรให้มีความพร้อมเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความรู้ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาในทิศทางใหม่ที่กำหนด เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Belfast City Council (2015) ในการศึกษา ค้นคว้าเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาและบริหารจัดการให้เมือง Belfast City เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอีก แห่งหนึ่ง โดยสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการให้พร้อมต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว และให้ความสำคัญในลำดับแรกต่อการพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยว รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ และสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ สวัสดิ์ มูลภาทิ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ที่ระบุว่า ปัจจุบัน “สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำปาง ได้มีการวางแผนงานในการดำเนินโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ Tourism for all (ในรูปแบบอารยะสถาปัตย์) เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย”

ยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (A: Adopted Tourism Resources for Management) อาศัยกระบวนการบริหารจัดการเชิงคุณค่าอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการสืบทอด และธำรงอยู่ของทรัพยากรการท่องเที่ยวทุกด้าน โดยให้ความสำคัญกับชุมชนพื้นที่ ดังเช่นในการศึกษาบริบทชุมชนเพื่อการพัฒนา รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดพระธาตุจอมปิง จังหวัดลำปาง (รุ่งนภา เลิศพัชรพงศ์, 2560) ที่กล่าวว่า การตื่นตัวของสังคมในการให้ความสำคัญต่อการรักษามรดกทางศิลปะ วิถีชีวิตและประเพณีในแต่ละพื้นที่ ทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในหลายประเทศทั่วโลก สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ ดร.อุดมศักดิ์ ศักดิ์มั่งนวงศ์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปางที่กล่าวว่า “การพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องสร้างคุณภาพให้วิถีชีวิต เพื่อประโยชน์ในเชิงการพัฒนาท้องถิ่น การสร้างคุณค่าแก่วิถีชีวิต การสร้างมูลค่าทางวิถีชีวิตและการท่องเที่ยวที่เป็นผลพลอยได้” สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community based Tourism: CBT) ซึ่งหมายถึงการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม (สินธุ์สโรบล, 2546)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างเอกภาพและการบูรณาการในการบริหารจัดการท่องเที่ยว (U: Unity and Integration in Tourism Management) หัวใจของการบูรณาการความร่วมมือคือความเป็นเอกภาพในการผสมผสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนในทุกกระบวนการการพัฒนา ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ ระดับแผนงาน โครงการ และการจัดงบประมาณ ตลอดจนระดับปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีทิศทางเดียวกัน ซึ่งต่อเนื่องไปถึง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 คือ ยุทธศาสตร์การสร้างระบบเครือข่ายท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง (N: Network for Strengthening Tourism) เครือข่ายที่เข้มแข็งจะนำมาซึ่งการพัฒนาาร่วมกันแบบองค์รวมอย่างต่อเนื่อง มีความพร้อมที่จะสนับสนุนส่งเสริม และร่วมกันพัฒนา ตลอดจนการถ่ายทอดสานต่อเจตนารมณ์จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อสร้างจิตสำนึกอย่างยั่งยืน โดยสอดคล้องกับแนวความคิดจากบทสัมภาษณ์ของ นายบุญคุ้ม บุญญโสภิต Managing Director ของ BKE Engineering Co.,Ltd. ที่กล่าวว่า “ปัจจัยที่คิดว่าส่งผลความสำเร็จในการบริหารจัดการ คือความต่อเนื่องทั้งเรื่องของนโยบายและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร งบประมาณ และการระดมสมองจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยยึดถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง”

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ปรับรูปแบบการสนับสนุนการท่องเที่ยวจากภาครัฐ (G: Government Support Restructuring for Tourism) การปรับเปลี่ยนรูปแบบและการบูรณาการผสมความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีการจัดทำเป็นแผนในทุกระดับ ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว นอกจากนั้นยังผลักดันให้ชุมชนเจ้าของพื้นที่ได้รับการพัฒนาและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและผลลัพธ์ในเชิงคุณค่าให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Clare County Development Board (2011) ได้ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของ Clare County ปี 2011 – 2014 ซึ่งผลการศึกษาก่อให้เกิดแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการตลาด และผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการทำกรวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การจัดการความรู้ในทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (K: Knowledge Management in Tourism) การพัฒนาในทุกด้าน จำเป็นอย่างยิ่งต้องพัฒนาบนฐานความรู้ในทุกมิติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ตามสมรรถนะที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2536, อ้างใน ศรันย์ เลิศรัชฌมงคล, 2540 : 12-13) ที่กล่าวไว้โดยสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีลักษณะของการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจคุณค่า ถือเป็นจัดการความรู้อย่างหนึ่งที่เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แก่คนในพื้นที่ และสามารถสร้างรายได้จากความรู้ นั้น ๆ ได้ ซึ่งสืบเนื่องไปยังประเด็น

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการท่องเที่ยว (H: Human Resource Development for Tourism) ทั้งด้านสมรรถนะ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ในการพัฒนา สร้างต้นแบบผู้นำในการพัฒนา แก้ปัญหาสถานการณ์จริง รวมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว (สุรริณัฐย์ โสภณศิริ, 2554) อันเป็นฐานในการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว และตลาดทางการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและการวางแผนได้เป็นอย่างดี และ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 8 สร้างความมั่นคงในเชิงคุณค่าและมูลค่าทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกมิติ (W: Whole Value Tourism Management) เป็นการนำการท่องเที่ยวมาเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงเศรษฐกิจ ให้เกิดผลกระทบในเชิงลบน้อยที่สุด เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่งเสริมการต่อยอดอัตลักษณ์ชุมชน ทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงการท่องเที่ยวเชื่อมโยงการพัฒนาทุกมิติ ทั้งมิติทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ทางวัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน โดยสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน (CBT Thailand) พ.ศ. 2559-2563 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) ซึ่งเป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนให้มีความรู้ และเพิ่มทักษะความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างยั่งยืน ตามแนวคิดของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานของความพอเพียง และสอดคล้องกับหลักในการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Shirley, 1992) โดยเน้นหลักการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวใช้การท่องเที่ยวเพื่อขยายฐานเศรษฐกิจของท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ 9 กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงธุรกิจที่เกี่ยวข้อง (A: Activities Supporting Tourism for all) ออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายตามศักยภาพและบริบทของพื้นที่ เน้นการท่องเที่ยวอัตลักษณ์วิถี และมีการดำเนินอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้ในภาพรวมของจังหวัด สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ คุณพิมล พุ่มชูศรี กรรมการผู้จัดการโรงแรมเวียงลคอร จังหวัดลำปาง ในการตั้งประเด็นโจทย์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางในการสร้างกิจกรรมหรือสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยกล่าวว่า “ทำอย่างไรให้เขาสนใจที่จะจอดก่อนแล้วค่อยคิดกันต่อว่าจะทำอย่างไรให้เขาอยู่ต่อ เพื่อให้กลุ่มนักท่องเที่ยวรู้ว่าเรามี Destination และมี Must Stop เพื่อแวะกิน ชื้อและพักผ่อน”

ยุทธศาสตร์ ที่ 10 การเชื่อมโยงเครือข่าย ระดับชุมชน ระดับชาติ และนานาชาติ (N: Networks Building in Community, National and International Level) เชื่อมโยงเครือข่ายภาคีในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นมีการพัฒนาร่วมกันในทุกมิติ ให้มีการเชื่อมโยงในทุกระดับ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์บนฐานความรู้อย่างแท้จริงสอดคล้องกับ Stephen Doorne (2004) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการชุมชน พื้นที่ภาคพื้นทวีปแปซิฟิกได้โดยผลการวิจัยระบุว่า การบูรณาการความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ รวมถึงนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาฐานข้อมูล รวมไปถึงนำข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อมาวิเคราะห์ จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการตัดสินใจ รวมไปถึงสามารถนำข้อมูลพื้นฐานเหล่านั้น ไปวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นแผนปฏิบัติการที่ดำเนินการร่วมกันต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ : ตามแนวคิดลำปางเมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา สิ่งสำคัญที่สุดคือกระบวนการมีส่วนร่วม การดำเนินงานจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนทุกขั้นตอนของกระบวนการขับเคลื่อน และแนวคิดดังกล่าวจะต้องกำหนดให้เป็นวาระแห่งจังหวัดว่าด้วยการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ และควรมีแผนแม่บท (Master plan) การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการของจังหวัดเป็นกรอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวของทุกภาคส่วนในจังหวัด และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทุกภาคส่วนจะต้องบูรณาการการดำเนินงานในทุกระดับตั้งแต่การบูรณาการในระดับยุทธศาสตร์ การบูรณาการระดับแผนงานโครงการ การบูรณาการการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการบูรณาการการดำเนินงาน สำหรับข้อเสนอแนะในเชิงของการต่อยอดไปสู่งานวิจัยนั้น ผู้ที่สนใจสามารถประยุกต์แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแบบบูรณาการในพื้นที่อื่น ๆ หรือสามารถเชื่อมโยงในระดับประเทศได้ นอกจากนี้ ยังสามารถประยุกต์การศึกษาในลักษณะเดียวกันไปยัง 12 เมืองต้องห้ามพลาดในพื้นที่อื่นๆเพื่อประโยชน์ในการพัฒนายุทธศาสตร์ในภาพรวมของประเทศต่อไป

References

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาแห่งประเทศไทย. (2560). *แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน* (CBT Thailand) พ.ศ. 2559-2563.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาแห่งประเทศไทย. (2560). *ร่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2* (พ.ศ.2560 – 2564).
- บุญคุ้ม บุญญโสภิต. (9 กุมภาพันธ์ 2560). *สัมภาษณ์*. Managing Director BKE Engineering Co.,Ltd.
- พิมล พุ่มชูศรี. (14 กุมภาพันธ์ 2560). *สัมภาษณ์*. กรรมการผู้จัดการโรงแรมเวียงลคอร จังหวัดลำปาง.
- รุ่งนภา เลิศพัชรพงศ์. (2560). การศึกษาบริบทชุมชนเพื่อการพัฒนาารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดพระธาตุจอมปิง จังหวัดลำปาง. *วารสารสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา*, 9(3).
- ศรัณย์ เลิศรักษ์มงคล. (2540). การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. *จุลสารการท่องเที่ยว*, 16(1), 12-13.
- สุวิรัตน์สนธิ์ โสภณศิริ. (2554). *การวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว: ก้าวแรกสู่การเป็นผู้บริหารธุรกิจท่องเที่ยว อย่างมืออาชีพ*. อินทนิล, กรุงเทพฯ.
- สินธุ์ สโรบล. (2546). *การท่องเที่ยวโดยชุมชน: แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ. นิเวศน์วัฒนธรรมรากฐานใหม่แห่งการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค, กรุงเทพฯ.
- อุดมศักดิ์ ศักดิ์มั่งนวงศ์. (16 กุมภาพันธ์ 2560). *สัมภาษณ์*. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง
- Clare County Development Board. (2011). *Integrated Torism Strategy for County Clare 2011 – 2014, Clare*.
- Doorne, Stephen. (2004). *Community Integrated Tourism Development in the South Pacific Study. Fiji : ICT Capacity Building at USP Project*, The University of the South Pacific.
- Shirley, E. (1992). *My travels around the world*. Newton Aycliffe, UK: Heinemann.
- Tourism, Culture, Arts and Heritage Belfast City Council. (2015). *Belfast: Integrated Tourism Strategy Strategy Sumary 2015-2020*, Belfast.

คณะผู้เขียน

ดร.ขวัญภา สุขคร

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งลำปาง
140 ถนนสุเรนทร์ ตำบลสบตุ๋ย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100
e-mail : khwanlanna@windowslive.com

นางสาวเสาวธาร สมานิตย์

โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ สาขาธุรกิจการบิน
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง ลำปาง
140 ถ.สุเรนทร์ ต.สบตุ๋ย อ.เมือง จ.ลำปาง 52100
e-mail : saowatarns@gmail.com

นางสาวพัชพร วิชาศรีนิมิต

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง ลำปาง
140 ถ.สุเรนทร์ ต.สบตุ๋ย อ.เมือง จ.ลำปาง 52100

นายศิริกร โรจนศักดิ์

คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง ลำปาง
140 ถ.สุเรนทร์ ต.สบตุ๋ย อ.เมือง จ.ลำปาง 52100
e-mail : sirikornbiloxi1979@gmail.com

นางสาววรัญญาภรณ์ ศรีสุวรรณคณล

โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ สาขาธุรกิจการบิน
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง ลำปาง
140 ถ.สุเรนทร์ ต.สบตุ๋ย อ.เมือง จ.ลำปาง 52100
e-mail : tanasawan@gmail.com

นางสาวนภัทร คล้ายคลึง

โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ สาขาธุรกิจการบิน
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง ลำปาง
140 ถ.สุเรนทร์ ต.สบตุ๋ย อ.เมือง จ.ลำปาง 52100
e-mail : Napat_k17@hotmail.com

นายจิระพงศ์ ป้อมน้อย

โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ สาขาธุรกิจการบิน
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง ลำปาง
140 ถ.สุเรนทร์ ต.สบตุ๋ย อ.เมือง จ.ลำปาง 52100
e-mail : hi.tui29112522@gmail.com

นายสุรพิน สุประดิษฐ์

โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ สาขาธุรกิจการบิน
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง ลำปาง
140 ถ.สุเรนทร์ ต.สบตุ๋ย อ.เมือง จ.ลำปาง 52100
e-mail : surapin.su@gmail.com

